

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 47 (4)

IZDAN 1 FEBRUARA 1939.

PATENTNI SPIS BR. 14618

Závody Ringhoffer - Tatra a. s., Praha - Smichov, Č. S. R.

Naprava za zatezanje kajiševa, naročito za pogone ventilatora vazduhom hladenih eksplozionih motora.

Prijava od 23 marta 1937.

Važi od 1 avgusta 1938.

Ventilatori vazduhom hladenih eksplozionih motora se većinom pogone klinastim kajiševima, koji pri srazmerno malom prečniku točka za kajiš usled dejstva klina mogu prenositi veću snagu, imaju nezgodu, da se kod takvih pogona prouzrokuje istezanje kajiša, usled čega se ovaj s vremena na vreme mora ponovo zatezati, odnosno posle izvesnog vremena ponovo zamenjivati. Ovo je zatezanje klinastog kajiša veoma teško, jer se za klinaste kajiševe ne mogu dobro upotrebiti obični valjci za zatezanje. Ako se naime takav jedan valjak postavi spolja na kajiš, tada on prouzrokuje njegovo uvrtnanje u odnosu prema pogonskim točkovima i time i rdavo prenošenje snage i najzad njegovo trošenje odnosno progolodavanje trenjem. Ako se valjak za zatezanje postavi sa unutrašnje strane kajiša, tada postaje znatno manji ugao obavijanja po pogonskom točku i time i kajišem prenošena snaga.

Ove se teškoće po pronalasku otklaštaju se u tome, što je točak za kajiš postavljen ekscentrično u odnosu prema osovini koja se sa njime nalazi u zahvatu pomoću zupčanika ili t. sl. i obrtno je raspoređen oko geometrijske ose ove osovine. Naročito korisno izvođenje pronalaska sastoji se u tome, što je točak za kajiš postavljen na pomerljivom ekscentru a ekscentar je obrtno raspoređen oko geometrijske osovine koja se nalazi u zahvatu sa točkom za kajiš, pri čemu se zatezanje kajiša vrši pomoću pomeranja ekscentra. Prenosenje kretanja točka za kajiš na odgovarajuću osovinu može se vršiti trenjem ili

prinudnim zahvatom, na primer pomoću zupčanika.

Na priloženom je nacrtu pronalazak pokazan radi primera šematički.

Sl. 1 pokazuje aksijalni presek kroz izvođenje po pronalasku.

Sl. 2 pokazuje izgled sa strane koji odgovara sl. 1.

Osovina 1 se zajedno sa zupčanicom 2 obrće u nepomičnom kutijastom ležištu 3. Na ležištu 3 se nalazi obrtno jedan ekscentar 4. Na ovom je ekscentru postavljena kutija 5. koja nosi točak 5a sa unutrašnjom ozupčenošću 6 i sa klinastim žljebom 7 sa kajiš 8.

Pomoću poluge 10 može ekscentar 4 biti pomeran, pri čemu se pomeranje može vršiti rukom, ili pomoću kakve sile koja trajno deluje. Ova trajno dejstvujuća sila može biti proizvedena kakvom oprugom 9, koja je s jedne strane vezana sa polugom 10 a s druge strane za kakvu nepomičnu tačku, na primer za kutiju ventilatora.

Izborom ekscentričnosti je pružena mogućnost, da se pomerljivost izvede u širokim granicama, a da ne nastupe ranije postojeće nezgode.

Pronalazak razume se nije ograničen na pokazani primer izvođenja i može biti upotrebljen u različitim izvođenjima kod svake vrste prenosnih uređaja sa kajiševima, vrvicama, lancima i t. sl. Naravno je za bitnost pronalaska takode svejedno, da li se uređaj postavlja na pogonskoj ili pogonjenoj osovini. Jedna korist uređaja se sastoji još u tome, što se pruža mogućnost uvećavajućeg ili smanjujućeg prenosa: ta-

kode treba napomenuti, da točak za kajiš može na primer biti postavljen na kakvom kraku koji može oscilovati oko osovine, i može pomoću dva čelona zupčanika biti u zahvatu sa osovinom.

Ali se predstavljenom izvođenju sa unutrašnjom ozupčenošću i ekscentrom naročito daje prvenstvo usled sklonjenog rasporeda i malog zapremanja prostora.

Patentni zahtevi:

1.) Naprava za zatezanje kajiševa, naročito kod pogona ventilatora klinastim kajiševima kod vazduhom hlađenih eksplozivnih motora, naznačena time, što je jedan točak (5a) za kajiš postavljen ekscentrično prema osovinu (1) koja se sa njime nalazi u zahvatu pomoću zupčanika (2,6) ili t. sl. i obrtno je raspoređen oko geometrijske ose ove osovine.

2.) Naprava po zahtevu 1, naznačena time, što je točak (5a) za kajiš postavljen na pomerljivom ekscentru (4) a ekscentar je obrtno raspoređen oko geometrijske ose osovine (1) koja se nalazi u zahvatu sa točkom za kajiš, pri čemu se zatezanje kajiša vrši pomeranjem ekscentra.

3.) Naprava po zahtevu 2, naznačena time, što je točak (5a) za kajiš sa bočnim kutijastim nastavkom (5) postavljen obrtno na ekscentru (4), pri čemu se podesno postiže prinudni zahvat pomoću unutrašnje ozupčenosti (6) točka (5a) za kajiš i čeonog točka (2) osovine (11).

4.) Naprava po zahtevu 1, 2 ili 3, naznačena time, što se pomeranje točka (5a) za kajiš u cilju zatezanja kajiša vrši ili s vremena na vreme, n. pr. obrtnim pomeranjem ili trajno pomoću kakve stalne, na primer kakvom oprugom (9) proizvedene sile.

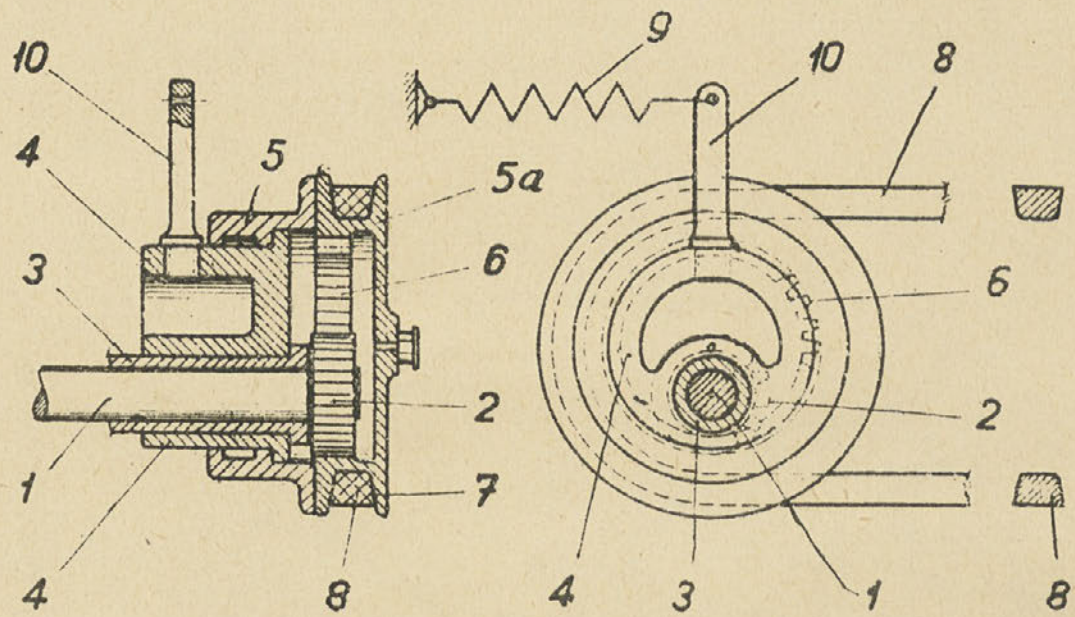

Fig. 1.

Fig. 2.

